

perna cu ace

Vasile SPIRIDON

Pe un drum
rătăcitor

Dorina Grăsoiu și-a propus să reediteze – în condițiile revizuirii și adăugirii lor – cartea sa din 1984, „Bătălia» Arghezi. Procesul istoric al receptării operei lui Tudor Arghezi, cu un subtitlu schimbat, impus de trecerea timpului: „Bătălia» Arghezi. Receptarea operei de la debut până la centenarul poetului“ (București, Editura Nouă, 2010). Primele trei capitole („Destinul unei opere“, „Ecolul începuturilor“, și „Bătălia» Arghezi“) au rămas practic neschimbate, ultimul („Destinul unui clasic în viață“, devenit „Avatarurile unui clasic în viață“) suferind inerentele modificări de conținut.

Premisa de la care pleacă Dorina Grăsoiu este aceea că fiecare comentator al creației lui Tudor Arghezi a avut de depășit dificila problemă biografică și derutantul raport întreținut de scriitor cu tradiționalismul, modernismul și mișcarea de avangardă. Autoarea remarcă o târzie receptare corectă a contradictoriei opere argheziene, al cărei statut oscilează între extremele adulării sau ale contestării vehemente. Demersul a avut în vedere structura paradoxală a spiritului creator arghezi: debutând cu un ascuțit simț al polemicii și adâncind contradicțiile propriilor rădăcini biografice, autorul „Testament“-ului a lăsat drept bunuri după moarte aceleași ecouri paradoxale, reușind să-și încurce receptarea critică și dincolo de orizontul antumității. Este motivul pentru care se cere continuarea cercetării și după data centenarului nașterii, din moment ce Tudor Arghezi impune și în posteritate o structură paradoxală a parcursului exegetic, o discuție despre modernism și modernitate, despre tradiționalism și retorica de tip clasic; despre distincția netă față de mișcarea de avangardă, întrucât autorul „Florilor de mucigai“ a purces la o resurrecție lexicală de mai mare profunzime decât a acesteia. Dar poate că Dorina Grăsoiu și-a propus să scoată cândva și un al doilea volum din „Bătălia» Arghezi“.

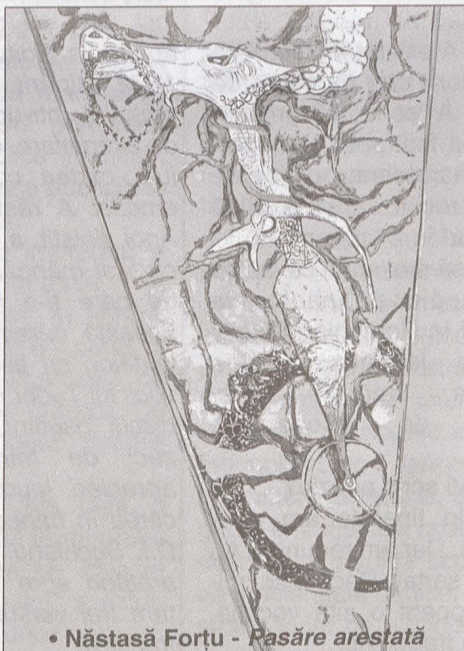
Succesul reputat cu volumul „Cuvinte potrivite“, ca și incisivitatea cronicilor îl neliniștesc pe debutantul întârziat în mod voit. Acesta va mărturisi că nu a cunoscut niciun scriitor, că nu a frecven-

tat nici la început, nici mai târziu, după consacrare, mediile literare. Debutul și programul poetic în volum se circumscriu atitudinii insurgente prin violentarea canoanelor poetice, a convențiilor culturale și a normelor literare. Se insistă pe ideea că Tudor Arghezi evită imitarea modelelor, dar că, deși semnează în principalele reviste cu aspect înnoitor, el respinge radicalismul grupărilor avangardiste. A intuit că mișcarea de avangardă avea deja în retorica ei principii dispersiei totale și a luat de la spiritul ei insurgent numai atât cât i-a trebuit, fără a se supune oficial tendinței de revigorare a tehnicilor, în vederea depășirii complexului general al începutului de secol XX avut față de paradigma impusă de eminescianism. Mai mult decât atât – demonstrează Dorina Grăsoiu –, devenit un model pentru avangardiști, care, în principiu, refuzau orice model, Tudor Arghezi evită sistematic afilierea la o școală literară anume și preferă atitudinile și ripostele imprevizibile în momentul în care vede că o cutare revistă sau grupare începe să se servească de numele său.

Desigur că revoluționarea poetică argheziă constă atât la nivelul asimilării și depășirii canoanelor impuse de modernism, cât la acela al ruperii legăturilor cu modelele și al creării unei pluralități de forme lirice originale. Dorina Grăsoiu remarcă o complicată relație a poetului cu opera sa, modul tainic în care aceasta îi modelează destinul și caracterul, hotărnicindu-i relația cu posteritatea. Tudor Arghezi a înțeles să potenteze, pe diferite paliere de recep-

tare, ambiguitățile artistice, pornind de la modul de articulare a operei și ajungând la relația cu formele de modernitate din epocă. De altfel, volumele au fost redenumite, sau parțial redispuse în alte contexte diacronice, în dorința de a face și din parcursul operei un mozaic greu de reconstituit. Acest joc al contrastelor, al variațiilor de accent, la nivelul textual și al stilisticii volumelor, pune în evidență paradoxul modernității sale estetice.

Dorina Grăsoiu observă mutațiile suferite de discursul liric și prozastic arghezi de la o perioadă de creație la alta. Concomitent, neuitând miza demersului său, ea se referă, mai ales, la receptarea în timp a operei argheziene de către criticii incapabili să sesizeze din capul locului originalitatea și raporturile acesteia cu celelalte tendințe vehiculate în epocă. Dar și de acei critici care, deși nu i-au contestat forța, mergând pe la adulare necondiționată, nu au înțeles de unde îi izvorăște noutatea. Ceea ce a necesitat din partea autoarei și o discuție despre modernism și modernitate; despre tradiționalism și retorica de tip clasic; despre refuzul avangardelor și insolita transformare semantică a unor cuvinte, până la a se ajunge la contrariul lor.

• Năstasă Forțu - Pasăre arestată

Luând calea unui drum bătătorit pe care mulți comentatori au rămas dezorientați, Dorina Grăsoiu semnaleză înadecvarea unor interpretări critice, inerțiile și confuziile conceptuale, perpetuate mai bine de o jumătate de secol și datorate rigidității și conservatorismului mentalităților critice și estetice. Mitul arghezi se edifică, în târzia epocă de afirmare plenară a poetului, în termeni paradoxali, așa cum, cu o structură asemănătoare, se conturează și personalitatea omului Arghezi. Relația anevoioasă a scriitorului cu critica provenea și din faptul că el concede numai poezilor dreptul de a îndeplini oficiul critic. În viziunea sa, poetul este cel mai avizat critic de poezie, capabil să sesizeze și să clarifice elementele constituente ale creației altui poet. Un alt impediment, resimțit și de Dorina Grăsoiu, rezidă în ocultarea propriilor date biografice. Numărul extrem de redus de articole memorialistice, de confesiuni sau interviuri denotă caracterul programatic antibiografic al structurării operei, dacă avem în vedere demersurile sistematice de rescriere, de reformulare a punctelor ei nodale din viața publică. Înseși volumele au fost redenumite sau parțial redispuse în alte contexte diacronice, în dorința autorului de a face și din parcursul operei un „puzzle“ greu de reconstituit. Dar poate că intenția lui Arghezi nu era neapărat de a-și ascunde biografia, ci de a pleda pentru înțelegerea adevăratei biografii a unui scriitor, adică aceea care se subsumează biografiei operei. Pentru marile noastre scriitori, doar ficțiunea redă autentic existența intelectuală sau artistică – autobiografismul și memorialistica falsifică, în general, veritabila istorie individuală.

Postulatul ascetismului poetului, al urmării, încă din tinerețe, a unui model de obediență monahală, ca renunțarea completă la viața socială în favoarea operei, nu constituie o simplă figură de stil școlărească, pusă în pagină pentru a impresiona sau înduioșa pe cineva. Poetul a procedat la ocultarea datelor biografice, reconfigurând un parcurs autoficțional în acord cu ființa sa creatoare, care și-a subțiat până la anulare silueta ființei sociale. Dorina Grăsoiu a intrat în hățișurile receptării unei opere foarte dificile, care nu se bucură încă de atâtea studii critice pe câte ar merita. Inițiativa i-a fost răsplătită, întrucât documentarea și analizele bine întreprinse, grija de a nu lăsa nimic deoparte din ceea ce ar putea fi semnificativ au avut rezultate pe măsură, rămase valabile și la ora reeditării cărții „Bătălia» Arghezi. Receptarea operei de la debut până la centenarul poetului“.

Cinema

Mulți eroi cunoscuți și actori carismatici

„The Avengers“ este unul din numeroasele filme blockbuster recente, menite să destindă privitorii. Cu o distribuție celebră și eroi la fel de faimoși, nu este de mirare că mulți au așteptat cu sufletul la gură premiera acestui film. Acesta poate fi considerat o continuare a celorlalte filme cu eroi din anii trecuți: „The Incredible Hulk“, „Iron Man“, „Thor“ și „Captain America.“ Protagonistii acestor filme se reunesc pentru prima oară în „The Avengers“, pentru a-l învinge pe Loki (Tom Hiddleston), fratele lui Thor.

Deși intriga pare destul de simplă la prima vedere, filmul este complex. Personajele vor fi obligate pe parcursul acestuia să își dezvolte spiritul de echipă și de inițiativă, deși lungimea filmului și necesitatea scenelor de luptă nu le oferă suficient timp pentru acest lucru.

Este ironic faptul că tocmai punctul forte al filmului, anume numărul mare de eroi, poate fi în același timp și punctul slab al acestuia. În timp ce personaje ca Iron Man (Robert Downey Jr.) sau Loki sunt prezentate detaliat și realist (pe cât posibil), este greu de ignorat faptul că la sfârșit privitorul ar putea rămâne cu impresia că nu a reușit să îi cunoască suficient de bine pe Hulk (Mark Ruffalo) sau pe Thor (Chris Hemsworth).

Acest sentiment de nemulțumire ar putea fi din cauza faptului că privitorul nu a văzut filmele anterioare, unde carac-

terul și trecutul personajelor este prezentat într-un mod satisfăcător. În acest caz, e de recomandat vizionarea acestor filme înainte pentru a putea înțelege „The Avengers“, deoarece este evident că regizorul mizează pe acest lucru pentru a face economie de timp. S-ar putea spune că „The Avengers“ este un film pentru fani, însă experiența mea ca fan nu a fost așa la nivelul așteptărilor.

Faptul că „The Avengers“ a fost unul dintre cele mai așteptate filme ale anului mi-a creat anumite speranțe, care, din păcate, nu au fost atinse. Filmul a fost previzibil, cum sunt de obicei majoritatea blockbusterelor, însă, ținând cont de așteptările create de distribuție și de succesul filmelor anterioare, am sperat la ceva mai mult: un film mai profund și un scenariu mai bine structurat. Începutul este foarte lent și numai când toți eroii sunt reuniți începe desfășurarea acțiunii.

În ciuda aspectelor negative, actorii sunt carismatici și amuzanți (în special Robert Downey Jr.), iar efectele speciale sunt de remarcă. „The Avengers“ nu este un film plictisitor, însă nu este nici memorabil. Este un simplu film din lunga listă de blockbustere ce ne așteaptă în vara aceasta, un film care te amuză pe moment, dar care nu îți rămâne întipărit în minte pe termen lung.

Antonia GÎRMACEA

Cărți primite la redacție

Bogdan Mihai Mandache - Filosofia.

Aventura unui discurs, vol.IV, Ed. Cornica, Iași, 2012

Margareta Faifer - Surâs și melancolie, Ed. Timpul, Iași, 2001, ediție de Florin Faifer

Laurențiu Faifer - Infernul și alte scrieri, Ed. Alfa, Iași, 2011, ediție de Forin Faifer

Laurențiu Faifer - Teatru în versuri, Ed. Universitas XXI, Iași 2012, ediție de Florin Faifer cu un Profil de Constantin Ciopraga

Valeria Manta Tăicuțu - Laudate Dominem, Ed. Valman, Râmnicu-Sărat, 2012

Mircea Dinutz - D'ale democrației. Editoriale. Tablete de toată ziua, Ed. Nico, Târgu-Mureș, 2012

Doina Postolachi - Poeme cu molii, Ed. Prometeu, Chișinău, 2011

Marcel Mureșeanu - Monede și monade, Casa Cărtii de Știință, Cluj-Napoca, 2012

Vasile Proca - Ceremoniile nimicului, Ed. Brumar, Timișoara, 2011

Elena M. Cîmpan - Jurnalul nefericirii, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2012

Mircea Morariu - Geografii teatrale 2011 - Un an teatral așa cum l-am văzut, Ed. Universității din Oradea, Ed. Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2011

Ion Dumbravă - Bizarerii de aprilie, Digital Docu Print, Târgu Mureș, 2011

Ioan Hada - 33 de poeme, Ed. Eurotip, Baia-Mare, 2012

Emil Hariton - Răstălmăcirii, fantezii, retrostihuri, Ed. Timpul, Iași

Octavian Mareș - Albatros pe carg, Editura Vicovia, Bacău, 2012